

blive Tale om, hvorledes det nærmere skal udformes i Lovforslaget, men det haaber jeg ikke, der vil blive nogen Uenighed om. Jeg skal altsaa paa mit Partis Vegne anbefale det foreliggende Lovforslag til videre og velvillig Behandling her i Rigsdagen.

M. Mortensen: Paa den socialdemokratiske Gruppens og dermed paa egne Vegne kan jeg love det foreliggende Lovforslag Støtte, for saa vidt som det ved nøjere Prøvelse og fuld Oplysning om hele Bekostningen ved Anlægget og dermed ogsaa om dets Rentabilitet, regnet efter en ikke for høj Salgspris for produceret Energi, kan anses for at være forsvarligt. De Forhold, som Krigen har skabt for os, opfordrer jo paa det kraftigste til at se sig om efter alle de Hjælpeidler, som Naturen byder os indenfor vort eget Omraade, og selv efter Krigens Slutning — lad os haabe, at den maa komme snart — vil vi i lang Tid faa dens Følger at mærke i Form af høje Priser paa Brændsel og andre importerede Varer sammen med en Mangel paa Tonnage, der yderligere skaber Fordyrelse og i lang Tid, ja, vel i mange Aar, vil kunne mærkes. Rimeligvis vil vi aldrig naa ned til de gamle Priser paa Brændselsstoffer, som vi havde før Krigsaarene, og man maa derfor med Tilfredshed se paa enhver Bestræbelse, der gøres for at udnytte de Midler, som vi selv raader over, og som kan raade Bod paa nogle af disse Vanskeligheder. Vore Naturforhold medfører imidlertid, at disse Midler ikke er overvættede store. Vort lille, forholdsvist flade og bløde Land har ikke de mægtige Vandstrømme eller store bratte Fald, som de større klipperige Landskaber besidder. Jævnt og fredeligt flyder vore Aaløb i Dalens Bund, og der er ingen Steder mægtige Kræfter, som kan indfanges og bindes og tvinges til at yde nogen større Erstatning for det Brændsel, som Krigen har gjort det saa vanskeligt for os at faa og betale. Men enkelte Steder findes der dog saa store Energi-mængder, at det vel med Øjeblikkets Forhold for Øje — og ogsaa som Tilstandene tegner sig for en fjernere Fremtid — vil kunne svare Regning at indrette sig paa Beslaglæggelse og Udnyttelse deraf, og ethvert vel overvejet og godt beregnet Projekt hertil maa hilses med Glæde. Dette være sagt i Almindelighed og med Hensyn til enhver af de Planer, der kan føre til en god Løsning af Spørgsmaalet om Udnyttelse af vore egne naturlige Hjelpekilder.

De Vandløb af nogenlunde betydelig Størrelse, som vi har, er jo ikke og har vel aldrig været i privat Eje. At de ene-vældige Konger i gamle Dage regnede det for deres Ret at give Privilegier paa Udnyttelsen deraf, vil jo netop efter den Udvikling, der er sket, sige, at de nu maa være Statens, Samfundets Eje. Nu bestemmes det jo ved Lov, hvad der skal ydes Landets Regent, og der er ikke mere nogen, som tænker sig ham havende Ret til at give saadanne Privilegier, ligesom jo ogsaa de større af disse Privilegier fra gammel Tid til Dels er afløste af det offentlige. Jeg siger da, at der kan ikke herske nogen Tvivl om, at Vandløbene og de Energi-mængder, som de indeholder, tilhører Samfundet, men en intensiv Udnyttelse af disse Vandløb medfører som en Følge af vort Lands Naturforhold, af dets Fladhed og Blødhed, at man som Regel maa dæmme op for at faa fornødent Reservoir og tilstrækkeligt Fald paa et Sted, hvor hele Vandløbets samlede Arbejdskraft saa kan indfanges og gøres frugtbringende gennem formaalstjenlige Maskiner. Derved kommer man til at berøre den private Ejendomsret, idet man sætter Grundejendomme under Vand. Er imidlertid Fordelene ved det, man kan opnaa, saa store, at det kan hævdes, at Almenvellet kræver dette, saa er det jo grundlovmæssigt berettiget mod fuld Erstatning til den, der lider Skade paa sin Ejendom ved, at den saaledes sættes under Vand; men under Hensyn til, at Vandløbene og den i dem indeholdte Energi-mængde nu en Gang her til Lands maa anses for Samfundseje, vilde jeg for mit Vedkommende aldrig kunne være med til at give en Koncession af den her omhandlede Art til Privatmænd, hvis Formaal man nærmest maa tænke sig at være det: at skabe sig selv en mægtig Indtægt paa Forbrugernes Bekostning. Jeg vilde aldrig kunne erkende, at Almenvellet kræver Afstaaelse af 1,000 Tønder Land privat Ejendom, naar det egentlige Formaal er nogle enkelte Personers Berigelse, selv om et ret stort Antal Forbrugere i Kraft deraf kan blive forsynet med elektrisk Kraft til en Pris, som de efter Omstændighederne finder sig i at betale. Heller ikke vilde jeg finde det rimeligt, om et stort Anlæg af den Art etableredes som et Konkurrenceforetagende overfor de Værker, som omliggende Kommuner har anlagt. Det er jo navnlig Bykommuner, som har ret betydelige Værker af den Art, og som Krigsforholdene ogsaa har skabt uanede Vanskeligheder for. Jeg maa